ET

EUROOPA KESKPANK

EUROOPA KESKPANGA ARVAMUS,

30. detsember 2005,

Riigikogu taotlusel, Eesti Panga seaduse muutmise seaduse eelnõu kohta

(CON/2005/59)

1. 7. novembril 2005 sai Euroopa Keskpank (EKP) Riigikogult taotluse avaldada arvamust seoses Eesti Panga seaduse muutmise seaduse eelnõuga (edaspidi seaduseelnõu).

2. EKP arvamuse andmise pädevus põhineb nõukogu 29. juuni 1998 otsuse 98/415/EÜ (Euroopa Keskpangaga konsulteerimise kohta riikide ametiasutuste poolt õigusakti eelnõude sätetega seoses)[1] artikli 2 lõike 1 kolmandal taandel, kuna seaduseelnõu sätted käsitlevad riigi keskpanka. Euroopa Keskpank on käesoleva arvamuse vastu võtnud kooskõlas Euroopa Keskpanga kodukorra artikli 17.5 esimese lausega.

3. EKP arusaama kohaselt on seaduseelnõu, mis jõustub Euroopa Liidu Nõukogu poolt kehtestatud kuupäeval Eesti Vabariigi erandi tühistamisel asutamiselepingu artikli 122 lõikes 2 sätestatud korras, peamine eesmärk Eesti Panga seaduse kooskõlla viimine Euroopa Ühenduse asutamislepinguga ja Euroopa Keskpankade Süsteemi ja Euroopa Keskpanga põhikirjaga. Lähenemisaruandes 2004[2] märkis EKP, et Eesti seadustest, eelkõige Eesti Panga seadusest, ei tulene Eesti Panga õiguslik lõimumine eurosüsteemiga ja seetõttu tuleb seadust muuta, et täita asutamislepingu artikli 109 tingimusi. Lähenemisaruandes soovitas EKP tungivalt ka Eesti põhiseaduse paragrahvi 111 muutmist õiguskindluse tõttu.

4. Üldiselt toetab EKP seaduseelnõu, eelkõige kohandusi, mis on tehtud arvestades Eesti Panga tulevast kuulumist eurosüsteemi. EKP soovib siiski osutada mõnedele sätetele, mida tuleks täpsustada. Asutamislepingu artikli 109 kohaselt peavad liikmesriigid tagama riigi õigusaktide kooskõla asutamislepingu ja põhikirjaga; seetõttu tuleb kõrvaldada mis tahes mittevastavus. Asutamisleping ja põhikiri ei sätesta viisi, kuidas riigi õigusakte tuleb kohandada. Õigusakte võib kohandada viidetega asutamislepingule ja põhikirjale, kaasates sätted neile viidates, jättes mittevastavused välja või neid meetodeid ühitades.

5. EKP märgib, et seaduseelnõu paragrahvi 1 kohaselt on Eesti Pank Euroopa Keskpankade Süsteemi (EKPS) liige. EKP arusaama kohaselt tegutseb Eesti Pank EKPS ülesandeid täites kooskõlas EKP suuniste ja juhistega. Eelneva tõttu ja õigusaktide hierarhia kajastamiseks toetaks EKP, et viide

---

1 EÜT L 189, 3.7.1998, lk 42.

2 Lähenemisaruanne 2004, lk 36.

EKP õigusaktidele Eesti Panga seaduse kavandatud paragrahvi 1 lõikes 3 asuks vahetult pärast viidet põhikirjale.

6. EKP toetab seaduseelnõu paragrahvi 2, mille kohaselt on Eesti Panga esmane eesmärk hindade stabiilsuse säilitamine. EKP märgib, et teisi Eesti Panga ülesandeid on muudetud nende kooskõlla viimiseks ühenduse õigusega. Samas, kuigi seaduseelnõus osutatakse asutamislepingule üldiselt, toetaks EKP konkreetset viidet asutamislepingu artikli 105 lõikele 1. See toetaks EKP arusaama, et Eesti Panga seaduse kavandatud paragrahvi 2 lõikes 1 osutatud eesmärkide täitmine on ülimuslik Eesti Panga seaduse kavandatud paragrahvi 4 lõikes 4 osutatud eesmärkide täitmise suhtes, millest tuleneb, et ühenduse üldise majanduspoliitika toetamine on ülimuslik Eesti valitsuse majanduspoliitika toetamise suhtes. Siiski tuleb märkida, et Eesti Panga ülesannete loetelus esineb puudusi: esiteks, kavandatud paragrahvi 2 lõike 2 punkt 2 ei järgi asutamislepingu artikli 105 lõike 2 ning põhikirja artikli 3 lõike 1 kolmanda taande sõnastust; teiseks, RKP tegevussõltumatuse huvides soovitatakse Eesti Panga seaduse kavandatud paragrahvi 2 lõike 2 punktis 8 viidata ka Eesti Panga seaduse paragrahvi 2 lõikele 2.

7. EKP märgib ära seaduseelnõu paragrahvi 3 parema sõnastuse ja toetab selget viidet keskpankade sõltumatuse põhimõttele. Samuti toetab EKP seaduseelnõu paragrahvi 16, mille kohaselt toimub välisvaluutareservide hoidmine ja juhtimine kooskõlas seaduste, Eesti Panga põhikirja ja EKP nõukogu suunistega. Ka seaduseelnõu paragrahv 17 Eesti Panga aastaaruande koostamise kohta viib Eesti Panga seaduse kooskõlla põhikirja artikliga 26.4.

8. EKP märgib, et Eesti Panga seaduse paragrahvi 10 lõike 4 kohaselt võib presidendi äraolekul teda asendada asepresident. Sellega seoses toetab EKP seaduseelnõu sätet, mille kohaselt tagatakse asepresidendi sõltumatus, kehtestades viieaastase ametiaja ja laiendades Eesti Panga seaduse paragrahvi 10 lõiget 3 ka asepresidentidele. Seaduseelnõust ei selgu, kas asepresidentide ametiaega saab uuendada ja EKP toetaks vastavat selgitust. Samuti toetaks EKP selgitust, kas Eesti Panga seaduse paragrahvi 10 lõike 4 alusel võib nõukogu määrata asendaja ainult asepresidentide hulgast.

9. Seaduseelnõu paragrahv 19 sätestab, et asepresidendid, kes on ametis seaduseelnõu jõustumisel, loetakse sellest kuupäevast ametisse nimetatuks viieks aastaks. Üleminekukord võib tekitada probleeme juhtimise stabiilsuse osas, kuna nende ametiaeg lõpeb samal ajal. Üleminekumeetmena määrati ka EKP juhatuse liikmed põhikirja artikli 50 alusel algselt täisametiajast lühemaks ajaks. Asepresidentide osas võib toetada samasugust sätet.

10. EKP märgib, et seaduseelnõu ei muuda Eesti Panga seaduse paragrahvi 11 lõiget 1. Eesti Panga seaduse paragrahvi 11 lõike 1 esimese taande kohaselt on Eesti Panga presidendi ainupädevuses muuhulgas raha- ja panganduspoliitika kujundamine. See säte ei tunnusta EKP otsuseid tegevate organite pädevust. Seetõttu soovitatakse jätta Eesti Panga seaduse paragrahvi 11 lõike 1 esimesest taandest välja sõnad „raha- ja“.

11. EKP märgib, et seaduseelnõu paragrahv 12 muudab Eesti Panga seaduse paragrahvi 14 ja kehtestab Eesti Panga õigused seaduse paragrahvis 2 sätestatud eesmärkide saavutamiseks. Kuigi loetelu on

üldjoontes põhikirjaga kooskõlas, muudaks paragrahvi paremaks viide põhikirjale kuna praegune sõnastus ei kajasta EKP pädevust avaturutehingute ja krediiditehingute, kohustusliku reservi, arveldus- ja maksesüsteemide, jne osas. Samuti tuleks eelistada, et seaduseelnõu paragrahvis 12 toodud õiguste loetelu sätestaks rakendusmeetmed muude rahapoliitiliste kontrollivahendite osas, mis on osutatud põhikirja artiklis 20.

12. EKP toetab seaduseelnõu paragrahvi 13, mis viib Eesti Panga seaduse kooskõlla asutamislepingu artikliga 106 ja põhikirja artikliga 16. Selguse huvides võiks pangatähtedele ja müntidele viidata terves seaduseelnõus kui „euro pangatähtedele ja müntidele“.

13. EKP märgib, et seaduseelnõu paragrahv 14 tühistab Eesti Panga seaduse paragrahvi 15 lõike 5. EKP arusaama kohaselt ei ole pärast euro kasutuselevõttu Eestis seadusliku maksevahendina enam vaja noteerida Eesti krooni kurssi valuutade suhtes.

14. Seaduseelnõu paragrahvi 18 eesmärk on viia Eesti Panga seadus kooskõlla riikliku statistika seadusega. Seda arvestades märgib EKP, et põhikirja artiklist 5.2 tulenevad RKPde teatavad kohustused statistikateabe kogumisel, mida seaduseelnõu ei kajasta. Seetõttu tuleks seaduseelnõu muuta, võttes arvesse põhikirja.

15. Seaduseelnõu jätab tähelepanuta veel ühe küsimuse, mida käsitleti EKP lähenemisaruandes 2004[3]. Eesti Panga seaduse paragrahv 9 lõige 2 koosmõjus paragrahvi 31 lõikega 1 sätestab, et nõukogu nimetab ametisse Eesti Panga raamatupidamise sõltumatud välisaudiitorid; see ei võta arvesse ühenduse ja EKP pädevust põhikirja artikli 27.1 alusel. Lisaks ei tunnusta Eesti Panga seaduse paragrahvi 31 lõike 1 viimane lause Eesti Panga nõukogu volitusi ega ühenduse ja EKP pädevust.

16. Käesolev arvamus avaldatakse EKP veebilehel.

Frankfurt Maini ääres, 30. detsember 2005

[alla kirjutanud]

EKP president

Jean-Claude TRICHET

3 Lähenemisaruanne 2004, lk 221.